

AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS CENTRŲ ĮSTATYMO NR. IX-2395
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos kultūros centrų įstatymo Nr. IX-2395 pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas) parengtas, įgyvendinant Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“ III skyriaus „Misija – asmenybės ir visuomenės gyvenimo kokybę keičianti kultūra“ 2 skirsnio „Vyriausybės prioritetiniai projektai“ 78.4 papunkčio tikslą ir Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarimu Nr.155 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo“, 2 misijos (prioriteto) „Asmenybės ir visuomenės gyvenimo kokybę keičianti kultūra“ 2.4 darbo „Vyriausybės programos projektas – tolygi regioninė kultūros politika“ 2.4.7 veiksmą „Parengti ir priimti Kultūros centrų įstatymo pakeitimo ir papildymo įstatymo projektą, siekiant tikslinti teisinį reglamentavimą, susijusį su kultūros centrų atliekamomis funkcijomis, aktualizuoti kultūros centrų teikiamas paslaugas“.

Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys:

Šiuo metu galiojantis Lietuvos Respublikos kultūros centrų įstatymas (toliau – Įstatymas) yra priimtas 2004 m. ir iki 2022 m. buvo atlikti atskirų jo straipsnių nuostatų pakeitimai, atsižvelgiant į besikeičiantį teisinį reguliavimą.

Šiuolaikiniai kultūros centrai savo veiklos pobūdžiu, kuriamomis bei teikiamomis kultūros paslaugomis yra tapę ne tik tradicijų tęstinumo, kultūrinių, edukacinių, socialinių iniciatyvų organizavimo, bet ir inovacijų erdvėmis. Dabartinis kultūros centrų teisinis reglamentavimas neatitinka vykdomos veiklos įvairovės, kuri egzistuoja kultūros centruose. Atsižvelgiant į kintančius kultūros ir regioninės politikos tikslus ir siekiant sustiprinti kultūros centrų vaidmenį juos įgyvendinant, sudaryti sąlygas Lietuvos žmonėms dalyvauti kultūroje ir gauti kokybiškas kultūros paslaugas, mažinti visuomenės kultūrinę atskirtį, būtina aiškiau apibrėžti, papildyti bei nustatyti naujas kultūros centrų funkcijas, kurios atitiktų šių dienų kultūros centrų teikiamas paslaugas kultūros, socialiniais ir švietimo (edukacijos) aspektais.

Įstatymo projekto pagrindinis tikslas – sistemiškai peržiūrėti kultūros centrų veiklos reglamentavimą, atsisakant neaktualių teisinio reguliavimo nuostatų, įtvirtinant naujus kultūros centrų veiklos principus, patikslinant jų funkcijas, kurios labiau atlieptų visuomenės kultūros centrams šiandien keliamus lūkesčius ir atitiktų gyventojų poreikius, ir, išlaikant glaudų santykį su vietos bendruomenėmis, užtikrinti kultūros paslaugų prieinamumą visuomenei.

Kiti Įstatymo projekto tikslai:

1. Nustatyti Lietuvos nacionalinio kultūros centro, kurio savininko teises ir pareigas įgyvendina Kultūros ministerija, svarbiausių veiklų, tokių kaip valstybės kultūros politikos įgyvendinimas regionų kultūros, kultūros centrų, etninės kultūros, mėgėjų meno, nematerialaus kultūros paveldo išsaugojimo srityse, pasirengimo dainų šventėms proceso vykdymas, Lietuvos dainų švenčių organizavimas, kultūros centrų vadovų ir kultūros ir meno darbuotojų kvalifikacijos kėlimo seminarų organizavimas, tautinių tradicijų perėmimo, meistriškumo ugdymo metodikų kaupimas ir kt.

2. Sukurti palankesnes darbo sąlygas regionuose, kurie susiduria su aukštos kompetencijos ir tinkamo išsilavinimo kultūros įstaigų vadovų trūkumu, nustatant savivaldybės kultūros centrų vadovų skyrimo į pareigas antrajai kadencijai tvarką.

3. Sustiprinti savivaldybių vaidmenį, užtikrinant ir koordinuojant kultūros centruose teikiamų kultūros paslaugų prieinamumą ir sklaidą visoje savivaldybės teritorijoje.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo iniciatorė – Lietuvos Respublikos kultūros ministerija. Įstatymo projektą parengė Darbo grupė Lietuvos Respublikos kultūros centrų įstatymo pakeitimo projektui parengti, sudaryta Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2021 m. kovo 3 d. įsakymu Nr. IV-299 „Dėl Darbo grupės Lietuvos Respublikos kultūros centrų įstatymo pakeitimo projektui parengti sudarymo“. Darbo grupės vadovas – kultūros viceministras Albinas Vilčinskas. Įstatymo projektą apibendrina Kultūros ministerijos Kultūrinės edukacijos politikos grupės (vadovė Iveta Ieva Gedvilaitė Puodžiūnienė (tel. +370 608 45641, el. p. iveta.puodziuniene@lrkm.lt) patarėja Birutė Kazlauskienė (tel. +370 608 45631, el. p. birute.kazlauskiene@lrkm.lt).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

1. Dabar galiojantis Įstatymas nustato kultūros centrų steigimą, klasifikavimą, teisinio reguliavimo ypatumus. Įstatymo 4 straipsnio nuostatos reglamentuoja, kad kultūros centrai skirstomi į valstybės, savivaldybių ir kitus kultūros centrus. Kultūros centrai pagal veiklos pobūdį skirstomi į specializuotus ir daugiavinklius. Kultūros centrai pagal Kultūros ministerijos nustatytus veiklos ir materialinės bazės kriterijus skirstomi į aukščiausios, pirmos, antros ir trečios kategorijos kultūros centrus.

2. Įstatymo 5 straipsnio 5 dalis įtvirtina nuostatą, kad juridinis asmuo, siekiantis būti pripažintu kultūros centru, turi vykdyti ne mažiau, kaip dvi iš Įstatyme nustatytų dešimties kultūros centrų funkcijų:

- 1) sudaryti sąlygas etninės kultūros sklaidai, populiarinti senąsias kultūros tradicijas, papročius, laiduoti etninės kultūros perimamumą;
- 2) organizuoti mėgėjų meno kolektyvų, studijų, būrelių veiklą;
- 3) rūpintis mėgėjų meno kolektyvų parengimu ir dalyvavimu Dainų šventėse, vietiniuose, regioniniuose, respublikiniuose ir tarptautiniuose renginiuose;
- 4) organizuoti pramoginius, edukacinius ir kitus renginius;
- 5) organizuoti valstybinių švenčių, atmintinų datų, kalendorinių švenčių paminėjimą;
- 6) rūpintis vaikų ir jaunimo užimtumu, meniniu ugdymu;
- 7) kurti ir įprasinti šiuolaikinės modernias meno veiklos formas;
- 8) organizuoti etninę kultūrą, mėgėjų meną populiarinančius renginius, tenkinti kitus bendruomenės kultūrinius poreikius;
- 9) sudaryti sąlygas profesionalaus meno sklaidai;
- 10) tenkinti sociokultūrinius bendruomenės poreikius.

3. Kultūros ministerijos nustatyta akreditavimo tvarka juridinį asmenį kultūros centru pripažįsta steigėjas. Akreditavimą vykdo steigėjo sudaryta komisija, į kurios sudėtį įeina ir Kultūros ministerijos atstovai.

Šiuo metu kultūros centras, siekiantis akreditacijos, turi atitikti šiuos reikalavimus:

- 1) turi veiklai tinkamas patalpas ir darbo organizavimui reikiamas priemones;
- 2) turi atitinkamos kvalifikacijos kultūros ir meno darbuotojų;
- 3) sistemingai rengia veiklos planus ir juos įgyvendina.

4. Įstatymas reglamentuoja Kultūros ministerijos, savivaldybių ir kitų ministerijų kompetencijas, reglamentuojant kultūros centrų veiklą. Nustatyta, kad valstybės politiką kultūros centrų veiklos reglamentavimo srityje įgyvendina ir pagal savo kompetenciją koordinuoja Kultūros ministerija, tačiau galiojančiame Įstatyme nėra reglamentuotos Lietuvos nacionalinio kultūros centro funkcijos.

5. Šiuo metu galiojantis Įstatymas reglamentuoja valstybės ir savivaldybių kultūros centrų vadovų skyrimo į pareigas tvarką, valstybės kultūros centrų vadovams nustato jų veiklos kadencijų skaičių (tas pats asmuo gali eiti vadovo pareigas ne daugiau 2 kadencijų iš eilės).

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

1. Įstatymo projektu siūloma patikslinti šio įstatymo sąvokas „kultūros centras“, „mėgėjų menas“, „mėgėjų meno kolektyvas“. Atsižvelgus į naują redakciją dėstomo Įstatymo 5 straipsnyje numatytas savivaldybių ir kitų kultūros centrų funkcijas, siūloma papildyti Įstatymo projektą šiomis sąvokomis: „kultūrinė edukacija“ (keičia sąvoką „švietėjiška (edukacinė) veikla“), „kūrybinis verslumas“. Be to, siūloma atsisakyti perteklinių sąvokų „akreditacija“, „būrelis“, „pramoginė veikla“, „repertuaras“, „scenos menas“, „sociokultūrinė veikla“, „studija“.

Pažymėtina, kad sąvoka „kultūros paslauga“¹ aprobuota Valstybinės lietuvių kalbos komisijos ir yra Terminų banke (žr. www.vlkk.lt), ji buvo numatyta Kultūros politikos pagrindų įstatymo projekte.

2. Įstatymo projekte siūloma nustatyti, kad kultūros centrų tinklą sudaro:

1) Lietuvos nacionalinis kultūros centras – biudžetinė įstaiga, kurios savininkė yra valstybė, o savininko teises ir pareigas įgyvendina Kultūros ministerija;

2) savivaldybių kultūros centrai – biudžetinės įstaigos ar viešosios įstaigos, kurių savininkė yra savivaldybė, ar viešosios įstaigos, kurių dalininkės yra dvi ar daugiau savivaldybių. Tokiu atveju, sudaromos teisinės prielaidos kelioms savivaldybėms steigti kultūros centrą, kurio juridinis statusas būtų viešoji įstaiga.

3) kiti kultūros centrai – viešieji arba privatūs juridiniai asmenys, išskyrus šios dalies 1 ir 2 punktuose nurodytus kultūros centrus. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad kultūros centrai, kurių vienas iš dalininkų yra savivaldybė, o kiti viešieji ar privatūs asmenys, būtų priskiriami kitų kultūros centrų kategorijai.

3. Nauju teisiniu reguliavimu siūloma nustatyti savivaldybės kultūros centrų tinklo formavimo kriterijus. Siekiant užtikrinti sklandų kultūros centrų funkcionavimą ir veiklų plėtrą, sukurti kultūros centrų tinklą, padėsiantį racionaliai naudoti išteklius ir teikti kultūros paslaugas, atitinkančias gyventojų poreikius, siūloma įtvirtinti nuostatas, kad kiekviena savivaldybė, pasitelkdama jos teritorijoje veiklą vykdančius daugiasričius ir (ar) specializuotus savivaldybių kultūros centrus, ar Įstatymo projekto 3 straipsnio 3 dalyje nurodytais atvejais – kitus kultūros centrus ir (ar) kultūros paslaugų teikėjus, turi užtikrinti, kad būtų įgyvendinamos visos šio įstatymo 5 straipsnyje nurodytos savivaldybių kultūros centrų funkcijos. Šios nuostatos įsigaliojotų nuo 2024 m. sausio 1 d. Įstatymo projekte numatytos nuostatos, nustatančios savivaldybei, siekiant užtikrinti šio įstatymo 5 straipsnyje nurodytų savivaldybių kultūros centrų funkcijų įgyvendinimą, pasitelkti kitus kultūros centrus ar kultūros paslaugų teikėjus (nauja redakcija dėstomo Įstatymo 3 straipsnio 3 dalis). Ši galimybė suteikiama tik toms savivaldybėms, kuriose veiklą vykdo tik vienas specializuotas ar daugiasritis kultūros centras, tokiu būdu orientuojantis į gyventojų skaičiumi mažas savivaldybes, kurioms prievolė steigti naujus juridinius asmenis būtų neįgyvendinama dėl resursų stokos. Ši norma suteiktą galimybę ieškoti kitų alternatyvių kultūros paslaugų teikimo būdų, sutelkiant kelis finansavimo šaltinius ir taip sprendžiant kultūros paslaugų prieinamumą regionuose.

4. Įstatymo projekte siūloma įtvirtinti Lietuvos nacionalinio kultūros centro funkcijas (nauja redakcija dėstomo Įstatymo 4 straipsnis), taip pat tikslinti teisinį reglamentavimą, susijusį su savivaldybių ir kitų kultūros centrų atliekamomis funkcijomis, aktualizuojant šių kultūros centrų teikiamas paslaugas ir sąrašą papildant naujomis funkcijomis, kurios atitinka šių dienų vartotojų poreikius. Šią nuostatą patvirtina ir 2022 m. Kultūros ministerijos užsakymu atliktas Kokybinis kultūros centrų tyrimas, kuriame teigiama, kad „planuojant sklandų kultūros centrų funkcionavimą ir veiklų plėtrą, (rekomenduotina) remtis ne vien infrastruktūriniais ir techniniais kultūros centrų parametrais, bet ir realiai jų vykdomomis funkcijomis, veiklų spektru, bendradarbiavimu ir veikimo

¹ „Kultūros paslauga“ - Kultūrinė, meninė ar pažintinė veikla, kuria teikiama nemateriali nauda ar sukuriamas materialus produktas, tenkinantis viešuosius visuomenės kultūrinius poreikius ir interesus (žr. <http://terminai.vlkk.lt/>)

lygiu (...), užtikrinant tolygų visų paslaugų prieinamumą gyventojams ir kultūros centro atliekamų funkcijų įgyvendinimą“.²

Siūloma savivaldybių kultūros centrų funkcijas patikslinti ir papildyti nuostatomis, kurios įpareigotų kultūros centrus vykdyti šias funkcijas: 1) formuoti mėgėjų meno kolektyvus, įgyvendinti mėgėjų meno kolektyvų plėtrą, teikti priemones ir (ar) išteklius, reikalingus jų kultūrinei veiklai vykdyti; 2) organizuoti kultūros renginius, rengti ir įgyvendinti kultūrinės edukacijos ir neformaliojo švietimo veiklas; 3) įgyvendinti iniciatyvas, skirtas Lietuvos tapatybės ir tradicijų išsaugojimui, istorinės atminties aktualizavimui užtikrinti, stiprinančias vietas ir regiono kultūrinį savitumą, skatinančias pilietiškai aktyvios bendruomenės ugdymą; 4) įgyvendinti iniciatyvas, skirtas vietos bendruomenę įsitraukti į socialines iniciatyvas meninėmis ir kūrybinėmis saviraiškos formomis; 5) vykdyti veiklas, kurios skatina įvairių kultūrų pažinimą, taip pat socialinės atskirties grupių įtraukimą į kultūros paslaugų prieinamumą ir plėtrą; 6) vykdyti kultūros pristatymą ir sklaidą užsienyje; 7) rengti kultūros centrų darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo programas ir užtikrinti įstaigos darbuotojų dalyvavimą jose; 8) vykdyti teikiamų kultūros paslaugų poreikio ir kokybės stebėseną; 9) teikti kultūros paslaugas, skatinančias kultūrinį verslumą. Siūlomi pakeitimai labiau atlieps šiandieninę savivaldybių ir kitų kultūros centrų įstaigų daugialypę veiklos praktiką ir vykdomas funkcijas kultūros, švietimo (edukacijos) ir socialiniais aspektais (nauja redakcija dėstomo Įstatymo 5 straipsnis).

5. Taip pat siūloma Įstatymo projekte įtvirtinti nuostatas, kad savivaldybės ir kitas kultūros centras turi vykdyti ne mažiau kaip pusę Įstatymo projekto nauja redakcija dėstomo Įstatymo 5 straipsnyje išvardintų funkcijų (nauja redakcija dėstomo Įstatymo 6 straipsnio 2 dalis). Nauju teisiniu reguliavimu siūloma papildomai nustatyti, kad kultūros centro nuostatuose turi būti nurodyta kultūros centro veiklos sritis (t. y. daugiasritis ar specializuotas kultūros centras) (nauja redakcija dėstomo Įstatymo 6 straipsnio 3 dalis).

6. Siūloma Įstatymo projekte atsisakyti savivaldybių kultūros centrų akreditavimo ir jų skirstymo į atskiras kategorijas (aukščiausia, pirmą, antrą ir trečią). Praktika parodė, kad dabar galiojantis savivaldybių kultūros centrų skirstymas į atskiras kategorijas nesukuria jokių teisinių ar funkcinų pasekmių, t. y. tiesiogiai nėra susijęs su įstaigos veiklų finansavimu, vykdomų veiklų apimtimis ir neįtakoja jų kokybės. Kokybinio kultūros centrų tyrimo duomenimis, dabartinė kultūros centrų klasifikavimo sistema, kuomet suteikiant kategoriją kultūros centrui bei jiems priklausantys struktūriniai padaliniai ar skyriai vertinami *in corpore*, neatspindi realios situacijos. Suteikiant kategoriją vertinama jų materialinė bazė, priemonės veiklai, lėšos, darbuotojai, vykdomos veiklos vertinamos bendrai. Tokiu būdu vienos savivaldybės kultūros centro padalinys ar skyrius gauna tokią pačią kategoriją kaip ir jį valdantis kultūros centras, nors atskirai gali ir neatitikti suteikiamai kategorijai keliamų reikalavimų.³

Todėl Įstatymo projekte siūloma dėmesį kreipti į kultūros centrų funkcijų įgyvendinimą ir įvairių kultūros paslaugų prieinamumo užtikrinimą visuomenei, nepriklausomai nuo kultūros centro kategorijos. Įgyvendinamų funkcijų apimtis priklausys nuo savivaldybės kultūros centro veiklos pobūdžio (daugiasritis ar specializuotas kultūros centras), kuris nustatomas kultūros įstaigos savininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos.

Pažymėtina, kad Įstatymo projekte siūloma nustatyti, kad iki šio įstatymo įsigaliojimo pradėtos, bet neužbaigtos kultūros centrų kategorijų suteikimo ir kultūros centrų akreditavimo procedūros turi būti nutrauktos.

7. Įstatymo projekte siūloma nustatyti, kad Lietuvos nacionalinio kultūros centro ir savivaldybių kultūros centrų vadovai į pareigas penkerių metų kadencijai skiriami viešo konkurso būdu Vyriausybės nustatyta tvarka, išskyrus atvejus, kai savivaldybės kultūros centro vadovas be konkurso skiriamas antrajai kadencijai šio straipsnio 4 dalyje nurodytu atveju. Tačiau Vyriausybės

² Su tyrimu išsamiau galima susipažinti svetainėse: <https://lrkm.lrv.lt/lt/teisine-informacija/tyrimai-ir-analizes/kokybiniai-tyrimai>, www.kulturostyrimai.lt

³ <https://lrkm.lrv.lt/lt/teisine-informacija/tyrimai-ir-analizes/kokybiniai-tyrimai>, www.kulturostyrimai.lt

2017 m. birželio 21 d. nutarimu Nr. 496 „Dėl Lietuvos Respublikos darbo kodekso įgyvendinimo“ patvirtintas Konkursų valstybės ir savivaldybių įmonėse, iš valstybės, savivaldybių ir Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetų bei iš kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų finansuojamose valstybės ir savivaldybių įstaigose ir viešosiose įstaigose, kurių savininkė yra valstybė ar savivaldybė, organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašas, taikomas tik viešosioms įstaigoms, kurių savininkė yra savivaldybė, todėl jį būtina pakeisti, nustatant konkurso organizavimo ir vykdymo tvarką ir tais atvejais, kai atrenkami savivaldybių kultūros centrų – viešųjų įstaigų, kurių dalininkės yra dvi ar daugiau savivaldybių, vadovai.

Projekte taip pat siūloma nustatyti, kad kitų Lietuvos nacionalinio kultūros centro pareigybių, dėl kurių turi būti rengiamas konkursas, sąrašą ir konkurso organizavimo ir vykdymo tvarką nustatytų Vyriausybė (nauja redakcija dėstomo Įstatymo 7 straipsnio 1 dalis). Šis poreikis kilo Lietuvos Aukščiausiajam Teismui 2017 m. kovo 17 d. nutartyje, priimtoje civilinėje byloje Nr. 3K-3-131-686/2017, išaiškinus, kad visos pareigybės tiek, kiek nesureguliuota specialiuose įstatymuose, turėtų būti laikomos nekonkursinėmis. Šiuo atveju atskiras teisės aktas nebūtų priimamas, nes būtų taikomas minėtas Vyriausybės 2017 m. birželio 21 d. nutarimas Nr. 496 „Dėl Lietuvos Respublikos darbo kodekso įgyvendinimo“. Savivaldybių kultūros centrams tokio pareigybių sąrašo nesiūloma nustatyti, nes regionuose susiduriama su darbuotojų trūkumu, todėl pareiga organizuoti konkursus tik ap sunkintų naujų darbuotojų paiešką ir pritraukimą.

8. Siekiant užtikrinti savivaldybių kultūros centrų, kurie susiduria su aukštos kompetencijos ir tinkamo išsilavinimo vadovų trūkumu, tęstinį numatytų veiklos planų įgyvendinimą bei paskatinti kompetentingus kultūros srities specialistus tapti šių įstaigų vadovais, Įstatymo projekte siūloma įtvirtinti nuostatą, kad, pasibaigus savivaldybės kultūros centro vadovo penkerių metų kadencijai, mero ar visuotinio dalininkų susirinkimo sprendimu jis gali būti skiriamas be konkurso antrajai penkerių metų kadencijai, jeigu jo vadovaujama įstaiga kiekvienais kadencijos metais pasiekė savivaldybės planavimo dokumentuose tiems metams nustatytus rodiklius. Sprendimas dėl savivaldybės kultūros centro vadovo skyrimo be konkurso antrajai penkerių metų kadencijai turi būti priimtas likus ne mažiau kaip 2 mėnesiams iki šio vadovo kadencijos pabaigos. (nauja redakcija dėstomo Įstatymo 7 straipsnio 4 dalis). Kadangi šių įstaigų vadovų kadencijų skaičius yra neribojamas, trečiajai ar vėlesnėms kadencijoms tie patys asmenys į kultūros įstaigos vadovo pareigas galėtų būti atrenkami tik viešo konkurso tvarka, sudarant sąlygas darbuotojų kaitai.

Taip pat pažymėtina, kad Įstatymo projekto 3 straipsnio 1 dalies 2 punkte įtvirtinta, jog savivaldybių kultūros centrų įstaigų teisinė forma yra biudžetinė įstaiga arba viešoji įstaiga. Viešųjų įstaigų vadovams, skirtingai nei biudžetinių įstaigų vadovams, nėra taikomas Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymas ir jame įtvirtintas kasmetinis vadovo veiklos vertinimas. Taigi, siekiant nepažeisti lygybės prieš įstatymą principo ir visiems savivaldybių kultūros centrų vadovams (nepriklausomai nuo įstaigos teisinės formos) sudaryti vienodas galimybes būti paskirtiems be konkurso antrajai penkerių metų kadencijai, siūloma šią galimybę sieti su savivaldybės planavimo dokumentuose įstaigai nustatytų rodiklių pasiekimu.

9. Siūloma nustatyti, kad savivaldybės kultūros centro vadovas, kuris nebuvo skirtas be konkurso antrajai penkerių metų kadencijai šio nauja redakcija dėstomo Įstatymo 7 straipsnio 4 dalyje nurodytu atveju, turi teisę dalyvauti viešame konkurse savivaldybės kultūros centro vadovo pareigoms eiti (nauja redakcija dėstomo Įstatymo 7 straipsnio 5 dalis).

10. Siūloma įtvirtinti nuostatą, kad, likus ne mažiau kaip 2 mėnesiams iki Lietuvos nacionalinio kultūros centro ar savivaldybės kultūros centro vadovo kadencijos pabaigos, atitinkamai kultūros ministras, meras arba visuotinis dalininkų susirinkimas skelbia konkursą šio kultūros įstaigos vadovo pareigoms eiti, išskyrus atvejus, kai savivaldybės kultūros centro vadovas be konkurso skiriamas antrajai penkerių metų kadencijai šio straipsnio 4 dalyje nustatytu atveju. Kitais atvejais konkursas Lietuvos nacionalinio kultūros centro ar savivaldybės kultūros centro vadovo pareigoms eiti skelbiamas ne vėliau kaip per 20 darbo dienų nuo darbo sutarties pasibaigimo dienos. Jeigu

konkursas neįvyksta, naujas konkursas turi būti paskelbtas ne vėliau kaip per 20 darbo dienų (nauja redakcija dėstomo Įstatymo 7 straipsnio 3 ir 6 dalys).

Įstatymo projekte taip pat siūloma nustatyti, kad, pasibaigus Lietuvos nacionalinio kultūros centro ar savivaldybių kultūros centro vadovo kadencijai, konkurso į laisvą pareigybę metu pretendentas nebuvo atrinktas, atitinkamai kultūros ministras, meras ar visuotinis dalininkų susirinkimas gali paskirti eiti šias pareigas iki kadencijos pabaigos kultūros centro vadovo pareigas ėjusį ar kitą asmenį, iki konkurso būdu bus paskirtas naujas kultūros centro vadovas, bet ne ilgesniam negu vienerių metų laikotarpiui. Šis asmuo turi būti nepriekaištingos reputacijos, kaip tai nustatyta šio straipsnio 9 dalyje, ir atitikti kultūros ministro nustatytus kvalifikacinius reikalavimus, nurodytus šio straipsnio 8 dalyje (nauja redakcija dėstomo Įstatymo 7 straipsnio 7 dalis). Panašios nuostatos galioja Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme.

Be to, yra patikslinamos sąlygos, kurioms esant vadovas būtų nelaikomas nepriekaištingos reputacijos, jas siejant su Valstybės tarnybos įstatyme įtvirtintu reguliavimu (nauja redakcija dėstomo Įstatymo 7 straipsnio 9 dalis).

11. Siūloma atsisakyti šiuo metu galiojančių nuostatų, įpareigojančių valstybės ir savivaldybių kultūros centruose sudaryti kultūros centro tarybą, kadangi ji pagal savo pobūdį nėra juridinio asmens valdymo, o tik patariamasis organas. Tokios tarybos galės būti sudaromos konkretaus kultūros centro vadovo nuožiūra.

12. Nauju teisiniu reguliavimu siūloma patikslinti Kultūros ministerijos ir savivaldybių kompetencijas kultūros centrų veiklos srityje, išskiriant savivaldybės atstovaujamosios (savivaldybės tarybos) ir vykdomosios (savivaldybės mero) valdžios funkcijas, jas derinant su naujos redakcijos Vietos savivaldos įstatymu, kuris įsigalios 2023 m. balandžio 1 d. Siūloma reglamentuoti, kad Kultūros ministerija, bendradarbiaudama su kultūros centrų bendruomene, formuoja valstybės kultūros centrų politiką ir koordinuoja jos įgyvendinimą; rengia ir tvirtina kultūros centrų veiklą reglamentuojančius teisės aktus; tvirtina Lietuvos nacionalinio kultūros centro nuostatus, nustato veiklos prioritetus ir vertinimo kriterijus, tvirtina įstaigos planavimo dokumentus ir koordinuoja jų įgyvendinimą; konkurso būdu į pareigas skiria ir iš jų atleidžia Lietuvos nacionalinio kultūros centro vadovą; tvirtina kultūros centrų veiklos plėtros rekomendacijas ir prisideda prie jų įgyvendinimo finansavimo (nauja redakcija dėstomo Įstatymo 10 straipsnis). Taip pat siūloma nustatyti, kad savivaldybės taryba bus atsakinga už savivaldybių kultūros centrų steigimą, sprendimus dėl jų pabaigos ir pertvarkymo, tvirtins savivaldybių kultūros centrų veiklą reglamentuojančius teisės aktus ir planavimo dokumentus; bendradarbiaudama su kultūros centrų bendruomene, nustatys savivaldybių kultūros centrų veiklos prioritetus; užtikrins savivaldybių kultūros centrų finansavimą ir (ar) kitokį prisidėjimą prie savivaldybės teritorijoje veiklą vykdančių savivaldybės kultūros centrų veiklos, mėgėjų meno kolektyvų dalyvavimo tarptautinėse, respublikinėse, regioninėse kultūrinėse programose, dainų šventėse; atliks kitas šiame įstatyme ir kituose teisės aktuose nustatytas funkcijas, susijusias su kultūros centrų veiklos valdymu savivaldybės teritorijoje. Tuo tarpu savivaldybės vykdomoji valdžia (meras) bus atsakingas už savivaldybės teritorijoje veikiančių savivaldybių kultūros centrų koordinavimą ir kontrolę, organizuos jų teikiamų paslaugų kokybės stebėseną; atliks kitas šiame įstatyme ir kituose teisės aktuose nustatytas funkcijas, susijusias su kultūros centrų veiklos valdymu savivaldybės teritorijoje (nauja redakcija dėstomo Įstatymo 11 straipsnis).

Atsižvelgus į nauja redakcija dėstomame Įstatyme patikslintą kultūros centrų klasifikavimą, siūloma atsisakyti nuostatų, susijusių su kitų ministerijų įgaliojimais valstybės kultūros centrų veiklos reglamentavimo srityje.

13. Siūloma patikslinti Kultūros centrų tarybos, veikiančios prie Kultūros ministerijos kaip kolegialios, patarimojo balso teisę turinčios institucijos, teisinį reglamentavimą. Siūloma atsisakyti šiuo metu galiojančių Įstatymo 15 straipsnio 2 ir 3 dalies nuostatų dėl Kultūros centrų tarybos formavimo ir apmokėjimo nuostatų, jas perkeliant į poįstatyminį teisės aktą – Kultūros centrų tarybos nuostatus, kurie būtų tvirtinami Lietuvos Respublikos kultūros ministro įsakymu.

14. Siūloma patikslinti nuostatas, susijusias su kultūros centrų finansavimu.

15. Siūloma atsisakyti šiuo metu galiojančių šių straipsnių reglamentavimo: Kultūros centrų nuostatų reglamentavimo (Įstatymo 6 straipsnis). Kultūros centrų darbuotojų darbo santykių reglamentavimas (Įstatymo 10 straipsnis). Kultūros centrų darbuotojų darbo apmokėjimas (Įstatymo 11 straipsnis). Kitų ministerijų įgaliojimai valstybės kultūros centrų veiklos reglamentavimo srityje (Įstatymo 13 straipsnis). Šios nuostatos yra susijusios su kituose teisės aktuose nustatytu teisiniu reguliavimu ir yra perteklinės.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Teigiamos siūlomo reguliavimo pasekmės:

- 1) Aiškiau reglamentuotos kultūros centrų funkcijos.
- 2) Įtvirtintos Lietuvos nacionalinio kultūros centro kaip nacionalinio kultūros centro funkcijos.
- 3) Savivaldybių kultūros centrų vadovams sudaromos galimybės eiti vadovo pareigas be konkurso antrajai kadencijai, jei jie atitinka nustatytus Įstatyme reikalavimus.
- 4) Aiškesnis kultūros centrų tinklas.
- 5) Sustiprinamas savivaldybių vaidmuo ir atsakomybės, įgyvendinant kultūros centrų politiką.

Neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimti įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimtas Įstatymo projektas įtakos korupcijai ir šalies kriminogeninei situacijai neturės.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Priimtas Įstatymo projektas įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai neturės.

8. Ar įstatymo projektas neprieštaruoja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymo projektas neprieštaruoja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Kitų galiojančių įstatymų keisti ar priimti naujų nereikės.

10. Ar įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo, Teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų, o įstatymo projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos ir kitų norminių teisės aktų rengimo reikalavimų, atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas, patikslinti terminai yra derinami Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

11. Ar įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymų projektų nuostatos neprieštaruoja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis, Europos Sąjungos teisės aktams.

12. Jeigu įstatymams įgyvendinti reikia įstatymų įgyvendinamųjų teisės aktų, kas ir kada juos turėtų priimti

Lietuvos Respublikos Vyriausybė turės pakeisti 2017 m. birželio 21 d. nutarimą Nr. 496 „Dėl Lietuvos Respublikos darbo kodekso įgyvendinimo“ ir juo patvirtintą Konkursų valstybės ir savivaldybių įmonėse, iš valstybės, savivaldybių ir Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetų bei iš kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų finansuojamose valstybės ir savivaldybių įstaigose ir viešosiose įstaigose, kurių savininkė yra valstybė ar savivaldybė, organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašą.

Kultūros ministras iki įstatymo įsigaliojimo turės pakeisti:

1) Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2005 m. spalio 17 d. įsakymą Nr. ĮV-417 „Dėl Geriausio kultūros centro premijų įsteigimo ir premijavimo nuostatų patvirtinimo“;

2) Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2004 m. lapkričio 29 d. įsakymą Nr. ĮV-385 „Dėl kvalifikacinių reikalavimų valstybės ir savivaldybių kultūros centrų vadovams patvirtinimo“;

3) Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2004 m. lapkričio 9 d. įsakymą Nr. ĮV-368 „Dėl Kultūros centrų tarybos nuostatų patvirtinimo“;

4) Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2016 m. rugpjūčio 5 d. įsakymą Nr. ĮV-654 „Dėl Lietuvos nacionalinio kultūros centro nuostatų patvirtinimo“.

Taip pat reikės pripažinti netekusiu galios:

5) Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2004 m. gruodžio 31 d. įsakymą Nr. ĮV-443 „Dėl kultūros centrų akreditavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymo projekto nuostatomis įgyvendinti papildomų valstybės biudžeto lėšų nereikės.

14. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Įstatymo projekto rengimo metu Kultūros ministerijos užsakymu buvo vykdomas „Kokybinis kultūros centrų tyrimas“, į kurio pateiktas įžvalgas ir rezultatus buvo iš dalies atsižvelgta. (Su tyrimu išsamiau galima susipažinti Kultūros ministerijos svetainėje: <https://lrkm.lrv.lt/lt/teisine-informacija/tyrimai-ir-analizes/kokybiniai-tyrimai>, www.kulturostyrimai.lt).

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai įstatymo projekto žodžiai:

Kultūros centras, kultūros centrų tinklas, kultūrinė edukacija, kultūros centro vadovas.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.

Nėra.